

CHEMAREA

TINERIMEI ROMÂNE

ABONAMENTUL:

Pe un an Lei 360—
Pe un jumătate an Lei 180—
Pe 3 luni Lei 100—

REDACȚIA:

Cluj, Strada Regina Maria No. 11. — Telefon 13-31

ADMINISTRAȚIA:

Cluj, Strada Regina Maria No. 19. — Telefon 10-86.
Correspondența administrației: Căsuța poștală 76.

ANUNȚURI DUPĂ TARIF SE PRIMESC LA
ADMINISTRAȚIA ZIARULUI

CLUJ, STRADA REGINA MARIA No. 19

Importanța fuziunii partidelor național și țărănesc

La 10 Octomvrie s'a investit cu formalitățile necesare cel mai mare act în istoria partidelor politice din România, fuziunea celor două mari partide populare, a partidului național și a partidului țărănesc.

În acest haos al politicii noastre interne a fost o necesitate iminentă gruparea sub un singur sceptru politic a celor două forțe vii ale țării, cari în adevăr și incontestabil reprezintă masele largi ale națiunii. Și sunt în măsură a restabili echilibrul politic și moral al țării, răsturnat prin un partid inexistent, care are nemaipomenita cutezanță de-a guvernă, și un alt partid, care sub o falsă fațadă a atotputerniciei nu reprezintă decât o clică politică, și nu un partid și care în urma luptelor sângeroase îndreptate spre a schimba în bine exasperanta situație de azi, prin o precauțoasă abilitate de intrigărie își pregătește revenirea la guvern, pentru a expropria roada muncii altora și a se încinge în reflexul mincinoaselor gloriei vechi cu noi false lauri de victorie.

Cețiți istoria scrisă a politicii românești dela 1866 încoace și reamintiți-vă istoria nescrisă a politicii românești dela unire încoace și fiecare se va convinge despre adevărul celor spuse.

Timpurile de mari glorie a țării noastre sunt caracterizate prin concursul efectiv al națiunii la înfăptuirea acelor. Înălțătoarele timpuri ale epocii din 48 în fostul Regat pentru aceia n'a putut înscrie o pagină luminoasă în istoria țării, fiindcă acolo masele au fost excluse, pe când în Ardeal în același timp masele au sângerat din mii de răni câștigate în lupte bărbătești cu dușmanii seculari și, numiți rebeli, revoluționari, luptători pentru libertate, au dat comoara ascunsă în tainicul inimilor noastre, lupta fățișă și dreaptă contra tuturor nelegiuirilor, a sistemelor oligarhice, lupta pe viață și moarte contra despotismului, a minciunii și tuturor oprărilor.

Dela unire încoace largile mase ale națiunii au fost excluse, voința lor pervertită, furată, jăranii și intelectuali au fost maltratați, schingiuiți, bătuți, împușcați pentru a nu-și putea spune veto-ul lor constituțional față de acțiunea de nerușinată exploatare a țării, — iar acum, când prin grandiosul act ce s'a consfințit la 10 Octomvrie, această masă adânc nedreptățită va fi din nou pusă în situația de a reprezenta adevărata forță vie a națiunii, de a-și spune prin adevărații ei reprezentanți cuvântul hotărâtor în treburile țării, cu evlavie trebuie să ne descoperim capetele și

să-i mulțumim bunului Dzeu, că ne-a îndreptat drumurile spre calea cea adevărată a mântuirii.

Timpurile negre și de grea încercare, totdeauna au creat evenimentele mari, cari au îndreptat nedreptățile și a trebuit să vină mizeria zilelor de azi pentru ca, națiunii adânc jignite și batjocorite în cele mai scumpe sentimente ale ei, să-i răsară o rază de speranță în dreptatea zilelor de mâine.

Cadrul partidului național-țărănesc va fi destul de tare pentru a asigura intrarea masselor largi ale națiunii în drepturile ei, din cari drepturi a fost scoasă mișelește de o ceată (heină), care n'are nici o comunitate de sentimente și interese cu ea, va fi în măsură a institui față de un regim de bun plac respectul și regimul legilor, va ști iubi dreptatea și pedepsi nedreptățile, va ști să sisteze anomalia provizoratelor, prin instituiții stabile, va ști să facă, ca fiecare om să trăiască din munca sa cinstită și să-i asigure rezultatele agonisiei unei vieți de muncă, va ști să facă dreptate celor nedreptățiți, fiindcă să le facă toate acestea are autoritatea morală.

În urma acestui act important nimeni nu se va putea scuza cu situații neclare în politică. Suveranul nostru are de o parte micile bisericuțe retrograde ale oligarhiei, cari au dus țara la situația de azi și cari au pângărit aureola unirii, care va trebuia se strălucească și să încălzească cu razele-i dătătoare de viață inimile tuturor și, de altă parte, forța vie și democratică reprezentanta întregii țări.

Suntem încredințați de adâncă înțelepciune a Capului Incoronat, că nu va expune țara la noi zguduiri, căci poporul blând, pașnic și răbdător, care în întregime s'a declarat pentru acest mare și puternic partid nu merită tratamentul la care e expus.

Lui îi trebuie liniște și dreptate.

Dr Emil Popp

La încheierea ziarului aflăm, că Direcțiunea P. T. T. a dat ordin oficiului poștal din localitate să sisteze expediția din Cluj a ziarului „Chemarea”. Pentru acest ordin ilegal, vom da Statul în judecată. În același timp, rugăm cititorii să ne comunice, dacă au primit numărul de față sau nu. Ziarele sunt rugate să reproducă această știre.

„CHEMAREA”

Doctrina „creatoare” a „Cuvântului”

„Cuvântul”, ziar prin exelență românească, de câteva luni a părăsit atitudinea sa de observator sincer și național, îmbrăcând armura de luptă pentru reeditarea „statului corporativ”. Din observator imparțial, ziarul „Cuvântul” a devenit militantul unei doctrine, al cărei viitor și utilitate nu o vom discuta acum. Constatăm numai, că scoaterea din muzeul istoric a statului corporativ și prăfuirea zilnică ce i-o face „Cuvântul” în coloanele sale, e pentru moment un spectacol cu foarte puțini aderenti și cu atât mai puțini aderenti entuziaști. Chiar din acest motiv vom discuta numai *oportunitatea și modul* în care statul corporativ se pune în discuția publică de către redacția — și exclusiv de către redacția — „Cuvântului”, în actualele noastre împrejurări politice și de viață publică.

O doctrină nouă? Nu! Sentiința istoriei s'a pronunțat de mult asupra ei și a abandonat-o. Desigur pentru simplul motiv, că acel stat corporativ n'a mai fost în stare să țină pas cu nevoile noului stat politic și cu progresul economic și de orice natură. Ceeace se desemnează în desvoltarea fascismului italian, nu este deloc reînvierea Statului corporativ și în special nu statul corporativ a fost obiectivul fascismului. Fascismul n'a pornit pentru realizarea ideologiilor abandonate, ci a fost reacțiunea hotărâtă a unui popor ajuns la marginea prăpastiei, ahtiat de *ordine și viață națională*. A fost reacțiunea unui popor dornic să cugete cu creierul său, să respire prin plămâni săi, să trăiască din sine și pentru sine, să trăiască o nouă viață organică și cu adevărat națională. Viața sa proprie. Mussolini n'a expus ideologii, n'a luptat pentru ideologii, nu le-a discutat în contradictoriu, ci dimpotrivă luptând în contra lor, a arătat necesitățile *immediate* și modul de *imediată* luptă contra lor. Mussolini n'a fost *ideolog* ci *realist*. Fascismul nu este doctrină, ci e lupta dela piept la piept contra comuniștilor, socialiștilor și tuturor ideologilor, este marșul spre Roma și revoluția fără sânge, e lupta pentru existența națională a poporului italian.

În schimb ce ne oferă „Cuvântul”? O doctrină și câteva exemplare de militanți. O concepție veche ni-o servește ca nou miraj. O fantomă a trecutului ni-o îmbracă în argumente bine ticluite pentru a-i da aparența de viață și realitate...viitoare.

Dar oare în actuala noastră viață de stat, fantomele trecutului pot servi remedierea? Oricât de bine susținut va fi servită doctrina statului corporativ, legile din țara noastră se vor aplica

tot atât de prost și cu ușițe, ca și până acum, banii publici vor servi buzunare politice ca și până acum, protecționismul și „omul care nu mai moare” se vor lăfăi tot atât de nezulburăși în imoralitatea fără pereche a vieții noastre de stat, ca și până acum. Ceeace-i lipsește doctrinei „creatoare” este *actualitatea și entuziasmul*. Faptul că „Cuvântul” încheie orice articol cu o singură soluție: „statul corporativ e necesar”, încă nu-i dovedește actualitatea, iar scrisul „competent” al întru toate competentului inginer Titus Enacovici, încă nu este entuziasm. Și în special nu entuziasm general. Ori într'o doctrină, fie chiar reeditată, singur entuziasmul e garanția ei de forță creatoare. Concluzia? Oricât va scrie *doctrinar* „Cuvântul”, nimic nu se va schimba în țara românească.

Totuși „Cuvântul” militează. Și ca orice organ militant, are adversari. Adversari sunt toți cei de altă părere. Adversar i-a fost, și cu atât mai mult va fi, dl Cuza spre pildă, pentru că are în mână o bună parte din masa tineretului.

Ca adversar, „Cuvântul” trebuie să deschidă lupta. Și am văzut-o chiar contra dlui Cuza. Nici un alt ziar n'a susținut mai cu tărie necesitatea ruperii tineretului din Liga dlui Cuza, decât „Cuvântul”. De ce? Pentru un foarte simplu motiv, izvorât dintr'o tactică — de astădată — *reală*, — pentru o doctrină viitoare, care are nevoie de mase. Și care sunt masele mai prielnice pentru fantome discutabile? Oamenii de bună credință, și astfel în primul rând tineretul.

Acum mai nou fuziunea partidelor țărănesc și național, tinde să aducă lupta unitară a masselor rurale în cadrul unui singur partid. Evident, că pentru doctrină nu poate fi nimic mai periculos, decât lipsa de mase. Să ne aducem aminte cu câtă tărie susținea „Cuvântul” isonul necesității de fuzionare. (Cu argumentele „Cuvântul”-ui de atunci, ai putea convinge un antifuzionist de acum). Aceasta pe timpul când era observator și nu militant. „Cuvântul” militant de azi e în schimb cel mai înverșunat adversar. De ce? De dragul doctrinei proprii. „Cuvântul” observator susținea pe vremuri, că interese naționale reclamă fuziunea. Pentru „Cuvântul” militant au dispărut interesele națiunii, cari nu s'au ameliorat și s'au suprapus interesele... doctrinei.

Și în mișcarea antisemită și în masele celor două partide a existat și există sincer entuziasm. Deci o garanție de luptă spre mai bine. Singur „Cuvântul” de dragul doctrinei caută

să-i anuleze, fără ca astfel să-l creeze pe al său propriu. Comparați atitudinea „Cuvântul“-ui observator cu aceea a „Cuvântul“-ui militant și forța „creatoare“ a doctrinei sale va rezulta în lumina-i adevărată.

Gruparea din jurul „Cuvântul“-ui însă ne furnizează și o ideologie, așa că adversarii săi nu sunt numai din domeniul realității — organismele politice — ci îndeosebi din domeniul abstracției (era să zic fantaziei) — ideologiile existente. Din acest motiv de câte ori un „ales al națiunii“ vorbește sau face bazaconii, pentru că așa îi este structura morală și intelectuală, „Cuvântul“ jubilează: lichidează parlamentarismul; când dl cutare a refuzat să aprobe fuziunea, pentru „Cuvântul“ lichidează democrația, iar pentru Mucioșini a făcut alegerile așa cum le-a făcut „Cuvântul“ ne-a avansat: lichidează votul universal. Pentru „Cuvântul“ tot ce ce-i existent, tot ceace s'a creat — bine, rău — dar cu jertfele trecutului nostru: lichidează. Statul însuși nu lichidează, numai pentru că redacția „Cuvântului“, deasupra mormanelor presupusei lichidări, falfăie steagul statului corporativ, inexistent în opinia țării și abandonat în evoluția istoriei. După „Cuvântul“ orice muncă de îndreptare în actualele noastre cadre ale organizației de Stat e inutilă și a priori nefolositoare, și nu că ar trebui să ne unim toate puterile pentru a elimina relele din actualitate, ci ar fi necesar să ne înghămăm cu toții la carul statului corporativ pentru a-l scoate din neantul evului mediu la marginea actualității zilelor noastre. Statul corporativ — iată-l în scrisul „Cuvântul“-ui ca un fel de pilulă Pink, sau ceai à la dr Păter, remediu la toate neajunsurile actuale.

Dar este oare o asemenea susținere cel puțin serioasă?

În hiperzelul său de a impune în mentalitatea țării inexistentă ideologie

a statului corporativ, „Cuvântul“ uită un adevăr: nu forma cadrelor actuale este cauza tuturor relelor, ci fondul pe care ticăloșia guvernelor noastre înțeleg să-l dea acestor cadre. Dacă am lua mamelucii liberali sau ignoranții averescani ca să umplem cadrele statului corporativ, rezultatul ar fi același ca și astăzi. Pentru că oamenii dau adevăratul sens al cadrelor și nu ideologiile.

Din tot complexul de atitudini a „Cuvântul“-ui e clar, că întreg modul cum înțelege să susțină doctrina sa, nu conține nimic „creator“ ci tinde la distrugerea actualității pentru o himeră și adâncește mai mult pesimismul opiniei publice, creat de tot ceace până acum am experimentat în marea țară românească, distrugând orice speranță de mai bine. Iar pesimismul în sânul unui popor înseamnă pierderea busolei de orientare, pierderea oricărei inițiative și în special a energiei de rezistență și revenire la mai bine, înseamnă începutul unei morți lente, pentru că evenimentele neprevăzute să dea cu atât mai ușor lovitura de grație.

La adâncirea acestui pesimism, conștient sau incoștient, lucrează și „Cuvântul“ prin criticismul său exagerat, nedrept și neobiectiv, îndreptat contra tuturor instituțiilor noastre de Stat actuale, de dragul unei fata morgana, după care prin alte mijloace a prins rădăcini în opinia țării. Talentul scrisului, care la un moment dat a reușit să capteze atenția țării, azi se irosește pentru a crea coroane de argumente și flori de stil, deasupra mormântului unei ideologii de mult putrezite în neantul istoriei. Judecătorul obiectiv și imparțial, ceace a fost „Cuvântul“ observator, s'a abandonat pentru a avea actualul Cuvânt militant.

Iată ceace opinia românească a țării a pierdut și noi cu adevărat regretăm.

Aron Păltineanu.

Acțiunea revoluționară a domnului Iuliu Maniu la Viena

O prețioasă lucrare a eșit zilele aceste de sub tipar. Autorul este cunoscutul și valorosul publicist și redactor al „Societății de Măine“, dl Ion Clopoșel. Până la publicarea unei recenzii ne permitem a reproduce următorul capitol:

În momentul prăbușirii frontului bulgar, dl Iuliu Maniu era în Ardeal. Principiile wilsoniene găseau tot mai mult răsunet și era clar că declinul început al armatelor puterilor centrale va oferi teren priincios acestor principii și în armată. *Guvernul maghiar considera prezența domnului Maniu în Ardeal ca periculoasă, în consecință a dispus ca să i se dea dela comandamentul suprem militar un ordin special pentru a se întoarce numai decît la frontul dela Piave, înainte de a-i expira concediul ce-l avea. Dl Maniu s'a întors la front pentru a abate atenția guvernului maghiar, dar după câteva zile, cu ajutorul unui ofițer superior ceh, a părăsit frontul, pentru a participa la desfășurarea evenimentelor cari trebuiau îndrumate spre revoluție, și în urmă, spre unire.*

În 24 Septembrie dl Maniu era în Budapesta. În consfătuirea comitetului partidului național, dl Maniu a declarat că nu se mai întoarce la front, ci-și reia activitatea politică.

Comitetul național juca rolul unui guvern și erau împărțite câteva resorturi. Dl Maniu a fost însărcinat cu conducerea afacerilor externe și a celor militare. Sediul guvernului era să fie în Sibiu, cum se vede și din ultimul adresat guvernului maghiar pentru predarea imperiului.

În fața evenimentelor surprinzător de repezi ce duceau către catastrofă, ungurii doriau o împăcare cu românii. Dl

Vaida este chemat în audiență de arhiducele Iosif, care îi comunică voința împăratului de a recunoaște toate drepturile românilor, cu condiția însă ca românii să abstea dela o acțiune în contra integrității teritoriale a Ungariei; dacă nu vor absta, se va proceda fără cruțare în contra românilor. *Guvernul maghiar a încercat să determine pe dl Maniu să primească un portofoliu ministerial. Atât audiența cât și sondările guvernului maghiar au rămas fără rezultat.*

În calitate desemnată de comitetul național dl Maniu se stabilește la Viena. Avea misiunea delicată de a forma o armată românească din regimentele românești ale garnizoanelor dela Viena și Praga. Sublocotenentul de artilerie (acest grad îl avea dl Maniu) a convocat cu ajutorul căpitanului Traian Popa pe toți ofițerii români din cele două garnizoane la o consfătuire, a făcut un expozeu asupra situației politice și a stărilor armatei pe front, le-a spus ce misiune are de îndeplinit și le-a propus să constituie *Sfatul soldaților români din Viena*. Sfatul s'a intereiat numai decît și cei 100 ofițeri români s'au pus la dispoziția „sublocotenentului de artilerie“, care a ordonat regimentului 64 de Orăștie care staționa la Viena, să se supună exclusiv dispozițiilor ce vor fi luate de dânsul. Întîia ordonanță a fost cucerirea celei mai frumoase cazărmi dela Viena, *Ferdinandskaserne* și destituirea colonelului austriac care comanda regimentul. Căpitanul Loichița a fost numit comandant în locul colonelului. Aci era lagărul armatei române revoluționare. În aceeași zi au fost trimiși ofițeri la Praga

și alte centre ale Austriei pentru a răscula și pe celelalte regimente românești. Îndeosebi la Praga unde erau două regimente românești, *flăcâii noștri au avut un rol hotărâtor în desfășurarea evenimentelor*. S'au atașat poporului ceh, căruia i-au luat apărarea față de administrația austriacă. *Comandantul superior al armatelor din Praga a fost arestat de militarii români, cari au refuzat să folosească arma în contra populației orășnești, care a declarat independența cehă*. Poporul cehoslovac, prin reprezentantul său la Viena nu a întârziat a da expresiune înaintea domnului Maniu recunoștinței pentru serviciile nepieritoare ale trupelor române pentru cauza cehoslovacă.

În această vreme izbucnește revoluția la Viena. Dl Iuliu Maniu îmbrăcat în aceeași uniformă de sublocotenent, a doua zi după ce institue comanda românească asupra regimentului 64, însoțit de dl Isopescu-Grecul s'a prezentat ministrului de războiu, generalului Ströger-Steiner, anunțându-i în numele Comitetului național, că a luat comanda efectivă a regimentelor românești și cerându-i să-i pună la dispoziție o parte din ministerul de războiu din Viena ca să poată conduce afacerile militare române. Generalul își pierduse cu totul capul, nu știa ce să facă. A cerut timp de cugetare reținând pe dl Maniu și Isopescu într'o cameră de alături. Peste o jumătate de oră, după ce s'a informat că regimentul 64 care număra peste 5000 de soldați români era sub comandă românească și a văzut, că întreaga Viena este în fierbere, apoi având cunoștință despre răsvrătirea și jaful unui regiment austriac prin suburbiile Vienei, a declarat domnului Maniu, că trebuie să se supună evenimentelor și că îi pune la dispoziție un apartament al ministerului. *Calmul și îndrăzneala dlui Maniu au făcut impresie adâncă asupra ministerului de războiu, care în loc să-l aresteze, l'a servit cum nu se putea mai bine.*

Întreaga colonie românească din Viena și toți ofițerii români din garnizoana aceasta în frunte cu generalul Ioan Boeriu care primise funcția de secretar al domnului Maniu, au stat cu patriotism și jertfa vieții în serviciul cauzei românești, care trebuia susținută îndeosebi pentru a împiedeca cu orice preț două lucruri: a) ca regimentele ce se întorceau de pe front să nu apuce a trece organizate în Ungaria și guvernul maghiar să nu dispună de forțe militare ordonate în contra poporului român când acesta își va spune cuvântul hotărâtor și b) trupele românești să nu depună jurământ republicii maghiare, ci cons. național român. Ambele aceste lucruri s'au putut rezolvi în mod admirabil mulțumită destoiniciei ofițerilor români, cari au alergat în toate părțile să concentreze la Viena pe soldații români, să le întărească moralul și întorși acasă după ce au depus jurământul de credință drapelului românesc, complect pregătiți, închegați să dea sprijinul gărzilor și legiunilor românești, să le împiedece de a se preface în bande ne-regulate ca cele maghiare, cari deveniseră focare de bolșevism. S'a mai putut atinge acest scop și în urma unei împrejurări foarte norocoase pentru cauza românească. Deodată cu revoluția regimentele austriace din Viena s'au descompus și prădau orașul și depozitele. În întreaga Viena nu era nici o trupă disciplinată și organizată în afară de regimentul românesc din Orăștie. Chiar și poliția se bolșevizase. Între astfel de împrejurări, când Viena era amenințată de anarhie, *guvernul austriac a intervenit la dl Maniu ca să asigure ordinea în Viena cu feciorii săi*. Dl Maniu a consimțit cu condiția ca guvernul și comandantul militar austriac să pună la dispoziția Sfaturii militare trupele române, întreg lagărul militar din Wiener-Neustadt și trenurile nece-

sare pentru transport. *Câteva zile ordinea și siguranța publică a Vienei a fost susținută exclusiv de regimentul românesc*. Plebea vieneză, gata de pradă, a fost liniștită, redusă la tăcere. Echipetele românești traversau zilnic toate străzile, sub flamură românească și cântând imnul românesc, și impuneau respect tuturor. În urma acestui aranjament norocos, în ultimul timp se aflau în cazărmiile Vienei 15—20000 feciori români, iar în Wiener-Neustadt 30—40000 inși, cari rînd pe rînd, juruiți și instruiți asupra celor ce erau de făcut în Ardeal, erau expediți acasă.

Mișcarea militară se întindea și asupra Ungariei. Dl Maniu cu concursul ministrului plenipotențiar român dela Budapesta dl dr. Ioan Erdeli, îndruma întreaga acțiune din Budapesta, care mulțumită iscusinței domnului Erdeli, obținuse frumosul rezultat, că însuș ministrul maghiar de războiu Bartha a recunoscut organizația națională și militară a românilor ardeleni și a dat o ordonanță în sensul căreia soldații români nu pot fi siliți să depună jurământ pe steagul maghiar. Cabinetul Wekerle a căzut pe chestia aceasta, fiind viu atacat de partidele șoviniste.

Din Viena s'a condus și acțiunea externă a Comitetului național. Dl Maniu a reușit ca Comitetul național să fie recunoscut ca reprezentant oficial al neamului românesc. A inițiat tratative internaționale, cu toate neamurile din Austro-Ungaria și a organizat comisiunea de lichidare din Viena care a reprezentat interesele tuturor Românilor în Viena și Austria până când s'a numit ministru plenipotențiar al României din Viena. Dl Maniu a trimis o delegațiune specială la Paris în persoana domnului Viorel Tilea și Ionel Mocioni cu un memoriu către aliați și în special către Pichon în chestia liniei demarcaționale.

Revoluția din Praga a izbucnit în ziua de 28 Octombrie. Se aflau acolo următoarele trupe, în parte românești: regimentele sedentare Brașov No. 2 și Cluj No. 51 și o parte a reg. 37 din Oradea-Mare. Trupe cehe deloc. Erau însă trupe streine, de pe câmpul de războiu, nemțești și ungurești (reg. 68 Solnoc și 73 Eger). Primul adjutant al reg. Brașov era dr. Alex. Șimon, care s'a năzuit să rețină în Praga cât mai mulți români. În clipa decisivă dl dr. Șimon a luat comanda trupelor românești din Praga organizându-le în „Legiunea română din Praga“ și a încheiat un angajament cu Narodni Vybor în sensul căruia *românii se obligau a menține ordinea în Praga și într'un diametru de 10 km. împrejur. Cehii nu aveau decît organizațiile socoliste, căci trupele cehe fuseseră dislocate în Austria și Ungaria. În curând se putu forma o armată cehă sub comanda președintelui socolilor dr. Scheiner. Concursul românilor pentru restaurarea cehilor a fost deci foarte prețios. Legiunea română din Praga intenționa să spirijinească ofensiva cehilor pentru ocuparea Slovaciei dela unguri și să treacă în Ardeal, însă în urma știrilor alarmante primite din Ardeal s'a renunțat la acest plan și în 26 Noembrie, complect echipată, a plecat prin Austria și Jugoslavia în Ardeal.*

Ion Clopoșel

(Revoluția din 1918 și Unirea Ardealului cu România).

Ghicitoarea.

Cucoana Alecu, infalibila prezicătoare a evenimentelor politice din țara lui Hübisch, zisă și România, a prevestit acum 14 zile cu o cutezanță supradivină, că „fuziunea nu se va vota“. A avut dreptate emeritata madamă: fuziunea nu s'a votat; ea s'a aclamat. Semn rău pentru cei îmbătrâniți.

Fuziunea partidelor democratice

Discursul dlui Iuliu Maniu

Dl Iuliu Maniu (primit cu ovații nesfârșite și strigăte: Trăiască președintele partidului) spune cam următoarele:

Partidele politice au chemarea ca să răspundă și să realizeze ideile în jurul cărora s'au grupat și să ia în mână lor conducerea activă a vieții de Stat. Adăugând la aceasta că partidele politice sunt și expresiunea stării culturale a poporului și a frământărilor lor, totdeauna reogîndesc însăși viața publică și politică a Statului.

De aceea frământările partidelor politice după realizarea unității naționale reogîndesc întreaga viață de Stat a României întregite.

Imprejurările extrem de grele în care s'a realizat unirea tuturor românilor au mai fost complicate și prin faptul că oligarhia de tot soiul care conducea viața de Stat și care deținea toată puterea publică în România mică nici nu voia să-i abdică de această putere, nici nu voia să se adapteze duhului noilor vremuri. Pierzându-și de altă parte cu desăvârșire contactul cu masele populare trezite, la conștiință după război, au făcut toate sforțările ca să păstreze în mâinile sale conducerea vieții de Stat refugiindu-se la mijloace de teroare, ori chiar la crime.

Masele populare ravnitoare spre un regim democratic erau însă prea slabe și prea puțin organizate ca să poată face front acestui asalt reacționar a cărui înlăturare însă era și este o supremă necesitate națională și de Stat. O națiune și în ea principii întregi nu pot fi guvernate prin autoritatea baionetelor (aplauze furtunoase).

Lipsind consensul comun privitor la întocmirile interne, puterea de rezistență a țării în fața pericolelor ce ne pot amenința poate fi problematică.

De aceea partidul național-român de peste Carpați s'a alăturat fără șovăire și din primul moment curentelor democratice și și-a găsit așezarea sa politică în mijlocul maselor populare din vechiul Regat, Basarabia și Bucovina (aplauze).

A intrat fără amânare în federația națională și a prezidat prin dl Alex. V. Voevod guvernul blocului, primul și până azi ultimul guvern parlamentar și care a realizat în cele 3 luni de guvernare lucruri, cari vor rămâne nepieritoare în analele politice țării românești (aplauze entuziaste).

Fiind înlăturat dela putere prin intrigile aceleiași oligarhii, partidul național român, a trebuit să-și dezvolte activitatea în două direcții:

De a face propagandă pe întreg cuprinsul țării pentru ideile sale și în acest scop din partid regional ce era s'a prefăcut în partid al întregii țări întinzându-și organizațiile în toate părțile țării; iar de altă parte de a intra în legături strânse cu alte partide democratice din țară, în scopul de a face democrația română destul de tare pentru a rezista atacurilor reacționare.

În acest mers de idei a făcut mai întâi fuziunea cu partidul democrat din vechiul Regat condus odinioară de marii patrioți Take Ionescu și N. Filipescu, apoi cu partidul național al regretatului Iancu Flondor din Bucovina și cu partidul țărănesc basarabean prezidat de dl Ion Pelivan, iar pe urmă a făcut fuziunea cu partidul naționalist al poporului al dlui profesor N. Iorga, aceasta din urmă în baza apelului adresat de mine tuturor partidelor democratice și naționale.

Toate aceste alianțe nu au fost suficiente pentru a putea respinge asal-

tul disperat al oligarhiei de tot soiul și a slujitorilor ei conștienți sau inconștienți.

Cu toate că prin această acțiune dublă s'a format partidul național puternic, el a fost înlăturat dela putere rămânând să se continue regimul nenorocit instăpănit asupra țării de partidul liberal.

De aceea dăinuiește și mai departe starea deplorabilă.

Administrația Statului descompusă lipsită de autoritate și uneori anarhică;

Exploatarea politică a țării prin alegeri brutale care au ajuns până la omoruri și prin impunerea asupra provinciilor și județelor a unor politicieni nepregătiți și fără scrupule;

Exploatarea economică prin trusturi industriale și monopoluri bancare interesate;

Înăbușirea surselor noi de forțe naționale și a generației tinere cari toate cer cu drept cuvânt după război libera manifestare și elvenita influență;

Pauperizarea generală a țării și mizeria financiară și economică sub a cărui povară suferim cu toții (aplauze puternice).

Și în urma acestora cel mai mare rău ce poate ajunge o națiune, o dezagregare sufletească ce începe a cuprinde straturile populației și uneori pe cei mai buni patrioți (aplauze furtunoase).

Cartele electorale asemenea s'au dovedit insuficiente pentru definitivă și solida organizare a forțelor democratice.

De aceea congresul partidului național ținut în primăvara aceasta a hotărât să ofere partidului țărănesc fuziunea a cărui înlăturare se încercase de acum 2 ani. (Ovații).

Partidul țărănesc primind această propunere a făcut delegației noastre permanente după mai multe conversațiuni particulare, propunere concretă pentru realizarea fuziunii pe care delegația noastră permanentă le-a găsit acceptabile și a hotărât a propune partidului nostru fuziunea cu partidul țărănesc. (Urale nesfârșite).

De aceea delegația permanentă v'a convocat la acest congres extraordinar al partidului și v'a roagă să aduceți hotărârile dv în urma raportului care vi se va prezenta. (Strigăte: Trăiască fuziunea)

Vă mulțumesc pentru numărul impunător în care ați venit din mari depărțări și cu mari sacrificii v'ați prezentat.

Vă salut din tot sufletul și doresc ca hotărârile ce ce vor aduce să fie ca totdeauna până acum spre folosul țării și al națiunii noastre.

Dl Maniu constată apoi numărul delegațiilor și parlamentarilor prezenți și observând că sunt de față și sunt verificate delegații în numărul cerut de statute declară congresul deschis. (Sala sbucnește într'un formidabil ura. Uralele și aplauzele sunt nesfârșite).

Cuvântarea dlui Alex. Vaida-Voevod

Dl Vaida-Voevod rostește următoarele cuvinte:

În momentul când partidul țărănesc a intrat în sală nu cred să fi rămas un ochiu nelăcrimat. Eu unul am fost cuprins de emoții așa de puternice încât cu greu pot vorbi. Pentru că nu e puțin lucru pentru mine să văd federația pe care am avut onoarea s'o prezidez ca prim-ministru, transformată azi într'un partid mare și puternic. Prin această fuziune, am pierdut câțiva intelectuali. Protestează că i s'au răstălmăcit cuvintele sale, privitoare la su-

tele de intelectuali cari ar pleca — când dsa n'a înțeles aceasta. Oare care partid are un număr mai însemnat de intelectuali, decât noi? Iar dacă e vorba de înlocuirea acelora cari pleacă, consider că de față sunt destui cari să-i înlocuiască în scopurile politice și culturale pe cari le urmărim cu toții.

Ni s'a reproșat că n'am avea experiență politică.

Cei care o spun, este adevărat — au 50 ani de experiență de oligarhie. Ce însemnează, însă aceasta, pe lângă experiența noastră care este însăși experiența bunului simț al țărânului român.

Ni se mai spune că am devenit bolșevici.

Vedeți însă pe această tribună reprezentanții tuturor claselor, ai clasei istorice ca și a tuturor păturilor sociale și curata clasă a țărâniei.

Se mai zice că M. S. Regele și-ar fi pierdut credința în noi. Ce infamie! Nu dl. M. S. Regele se bucură mai mult ca ori cine de 'marețul act

al fuziunii, pentru că de azi înainte nu mai este prizonierul nimănui, căci poporul românesc curat și cinstit va face de-acum zid în jurul lui. (Aplauze neconținute).

Voci: trăiască Regele și poporul.

Prin multe greutateți au avut a trece dnii Maniu și Mihalache, reușind să paralizeze toate intrigile și meschinăriile, spre a realiza cel mai fericit act în viața politică a țării.

Să ne arătăm uniți și disciplinați în jurul lor, căci de acum înainte începe lupta grea dar scurtă și care va fi în-cununată de succesul nostru.

Călăuziți, ca și până acum, de idealurile democrației naționale, dezvoltând în fiecare conștiința datoriiilor și drepturilor cetățenești, transformați într'o fațangă puternică, să ne strângem rândurile în jurul steagului noului partid și să pornim la această luptă grea.

Trăiască noul partid național țărănesc, trăiască întemeietorii lui. Să trăiți și dv (Aplauze frenetice și îndelung repetate).

Presă și fuziunea

"Dreptatea" Miercuri 13 Oct. 1926.

O nouă forță politică

Duminică s'a înfăptuit noul partid național-țărănesc.

Indiferent de orice alte considerațiuni speciale, existența acestei mari forțe politice, de-o impunătoare realitate, e deosebit de bine primită în toate regiunile opiniei publice. Țara e mulțumită să câștige o organizație solidă de partid — întinsă efectiv peste întreaga Românie, dela un hotar la altul — fiindcă toată lumea înțelege că numai o astfel de forță politică poate deveni în împrejurările actuale și mai ales, sub imperiul legii electorale nenorocite de acum, instrumentul îndreptărilor ce așteptăm de atât amar de vreme.

Pentru opoziție sau pentru guvern, marele partid național-țărănesc este în măsură, acum, să fie o autoritate ascultată și rodnică. Organ de control, cum i se impune să fie azi, având în Cameră peste 60 de reprezentanți, sau mâine — deținător al răspunderilor guvernării (dacă e ca logica și dreptatea să aibă rol în schimbările viitoare de regim dela noi), partidul național-țărănesc dispune de toate mijloacele populare și intelectuale ca să fie un deslănțuitor de radicale prefaceri și primeniri în viața noastră de Stat.

Țara așteaptă noul partid la lucru.

"Argus", 13 Oct. 1926.

Fuziunea

Contopirea cu partidului țărănesc cerea dureroase sacrificii personale și renunțare la foloasele morale și mai ales materiale, pe cari, din nefericire cărmuirea le oferă încă la noi. Dar toți vedeau că, pe jertfele făcute, se putea

închea un partid, destoinic să scoată țara din strâmtul făgaș în care se sbate acum.

Conducerea partidului național s'a rostit, cu hotărâre, pentru aceasta din urmă îndrumare. Vom avea dar, chiar de astăzi, partidul național-țărănesc.

Atârnă de priceperea și energia conducătorilor, ca noul partid să joace rolul de care, pe de o parte, îl ravneste, iar pe de altă parte țara îl așteaptă dela el. Șefii lui să se pătrundă de adevărul elementar că simpatia și voinicia maselor, ele singure, nu pot duce la biruință.

Între aceste două mari formațiuni politice, — partidul liberal și partidul național-țărănesc, — nu mai e loc pentru grupări mici. Sortite sunt toate să dispară, fie de moarte firească — atrase spre stânga — fie de moarte, violentă — înghițite de partidul liberal. Numai dl prof. Iorga anevoie de înghițit, va putea trăi, cu sau fără partizani, dar cu nenumărați admiratori implinindu-și, mai departe, apostolatul cultural.

T. P.

Argus, 16 Oct. 1924.

"Noul partid național-țărănesc intru-nind laolaltă elemente de valoare ce păreau risipite până mai eri, ia aspectul unui solid organism politic de mare forță și de mare autoritate, merit să aibă o covârșitoare înrăurire asupra mersului treburilor publice.

"Iar prezența, în fruntea noului partid a dlui Iuliu Maniu, bărbatul de Stat, a cărui viață publică este curată ca cristalul, este o cheazăie mai mult că partidul național țărănesc va merge drept, pe drumul apărării marilor interese ale neamului nostru".

T. P.

Conferințele noastre

Văzând lipsa unor manuale de amănunțită înfățișare a trecutului Ardealului și Banatului, am reușit să organizăm două cicluri de conferințe — ținute de fruntașii noștri — din care va reese lupta dusă pe aceste plaiuri pentru înfăptuirea idealului secular.

Conferințele vor fi publice și vor începe în primele zile ale lunii Noemvrie. Ele vor fi ulterior publicate și în volum, pentru a putea fi cetite și de lumea din provincie.

Se manifestă deja în cercurile intelectuale un viu interes față de primele conferințe sistematic organizate, ce se vor ținea în Clujul românesc.

În numărul viitor vom publica lista conferințelor.

"Chemarea".

Scrisoare unui om îndoliat

Stimate D-le U. Tr. Gomboșiu,

Am citit articolul publicat în chenar negru de către d-ta, în „Dreptatea Poporului“ ce apare în Oradea-Mare. Și așa fi nesincer dacă așa spune, că nu m'a impresionat de loc. L'am citit odată singur, l'am arătat unor prieteni și ori cât de firesc ar fi fost acest lucru, nu l'am aruncat la o parte, ci frumos împăturat l'am pus în buzunar și l'am dus acasă și nici aici nu l'am ars în sobă, ci l'am mai citit odată și din nou m'a impresionat profund.

Știi d-le Gomboșiu, uneori și recredinta te emoționează, iar naivitatea unora nu te revoltă totdeauna, ci mai degrabă îți stoarce o lacrimă de compătimire.

Mie așa mi s'a întâmplat.

Poate, că și în chenarul de doliu să fie cuprinse câteva lacrimi, căzute din ochii unui om, care nu și-a scris tragica confesiune cu pana încinsă în sângele convingerilor sale, ci și-a stors sufletul de amărăciune, contagiât pentru moment de curentul lansat de câțiva profitori ai politicii românești.

Tinerii sunt impresionabili.

Și cât de tinăr luptător ești d-ta d-le Ulpui Tr. Gomboșiu, pe frontul politic.

Discutând zilnic cu oameni șireți, dintre cari unii „diplomați“ talentați, impresionat de argumentele lor sofisticate și păstrând încă în suflet un mic strop de... disciplină față de un om, care și-a fost superior atâta vreme, d-ta ai căzut jertfa naivității, inerentă tinerilor, (chiar și celor ambițioși), ai fost victima „acestei umile supușenii, pe care și-a infiltrat-o un regulament de severă disciplină, încă atunci, când d-ta luptai vitejește pentru realizarea unui ideal al nostru, al tuturor.

Am fi nedrepti față de istoria ce numai de aci înainte se va scrie, dacă am afirma, că acest ideal al eliberării noastre politice, nu cuprindea în sine și eliberarea țaranului român de sub tirania ce-l apasă de peste zece veacuri.

Și când în 10 Octombrie 1926, această umilă țărănie, îmbracă haină de sărbătoare pentru a-și serba primul pas hotărâtor spre emancipare, d-ta, dle Ulpui Traian Gomboșiu, găsești cu cale de a tulbura cântecul de preamărire și de a justifica cu scrisul palid și anemic în „Dreptatea Poporului“ crimele din Bihor, scuipând în același timp două cruci, cari simbolizează atât de strălucit o victorie a sclavului uriaș, asupra oligarhiei,

Victoria Poporului!

Nimeni, afară de mine nu-ți va face onoarea unui răspuns.

Pe mulți, cari au citit cele scrise de d-ta — sugestia altora desigur — poate i-a revoltat.

Pe mine nu. Mie mi-a furat două lacrimi de compătimire. Eu nu mă revolt de slăbiciunea nimănui. Și nici pe naivi nu-i disprețuiesc. Eu îi compătimesc.

Partidul național a fost ucis? De ce să-l mai deplângem atunci? Nu învie morții, e 'nzadar copile!

Dar d-ta ai plâns și poate plângi și astăzi în mijlocul unei lumi ce tresaltă de bucurie.

O, și cât e de tragic să plângi la poruncă. Să răzi poate e mai ușor. Lumea te crede cel puțin nefericit și cine știe dacă în felul acesta nu reușești să furi și spectatorilor un amar zâmbet pe buze.

Dar să rostesti în ziua, în care țărănia dela Nistru până'n Maramureș își serbează nădejdea unei apropiate descătuseri, plângătoare discursuri, nu e numai ridicol ci și tragic.

Ba chiar și rușinos.

Ardealul se închină cu smerenie în fața evenimentului istoric datorit înțelepciunii conducătorilor iubiți Iuliu Maniu și Ion Mihalache, iar d-ta, dle Ulpui Traian Gomboșiu, plângi și suspini la groapa adâncă a unui mort imaginat pe un strein pribeag exilat de propria sa conștiință într-o lume streină de sufletul Ardealului.

Și d-ta, plângi, plângi, plângi.

Pavel Pavel.

Prin noi înșine?

Spiculri din: ȘERBAN VOINEA, Marxism oligarhic

Di Vintilă Brătianu, părintele formulei „prin noi înșine“, este autoritatea dela care se așteaptă realizarea acestui ideal, desigur mare, dar utopic. Nu numai visătorii, dar și puternicii zilei cred, că problema momentului de față este: porți închise pentru fabricate streine, închiderea desăvârșită a țării față de produsele industriei streine și încercarea de a trăi exclusiv din puterile proprii. România trebuie să se transforme într-o „România închisă“, trăind prin propriile ei mijloace de producere. O insulă economică română între Dunăre, Nistru și Tisa, care să-și ajungă ei însăși.

Nu strică să cercetăm idealul acesta mai deaproape. E el într'adevăr realizabil?

Care este situația în țările cu mare dezvoltare industrială? Ce cred economiștii de aiurea cu privire la problema în chestie?

Există în realitate ceva, care să semene gospodăriei unui popor? Duce oare fiecare neam o gospodărie deosebită, o viață economică închisă pentru sine?

Pentru a răspunde la aceste întrebări, să cercetăm situația Germaniei, un stat dintre cele cu o mare dezvoltare capitalistă.

De lucrătorii germani se produc în fiecare an în agricultură și industrie un număr imens de felurite lucruri pentru consum. Sunt produse oare

acestea pentru consumul popriu al populației, care locuiește în imperiul german? Noi știm, că o parte enormă a produselor germane e exploatată în alte țări și continente, pentru alte popoare. Dar și contrariul se întâmplă: poporul german depinde în lucrul și consumul său zilnic de produsele țării și popoarelor streine. Spre a putea trăi și munci în Germania, e necesar ca aproape toate țările și continentele să lucreze pentru germani, iar germanii lucrează la rândul lor pentru toate țările.

Spre a imagina proporțiile enorme ale acestui schimb, ajunge să înfățișăm următorul tablou:

Germania a importat în 1913:

Materii prime în valoare de	5262 mil. mărci
Semifabricate	1246 „
Mărfuri fabricate	1776 „
Alimente	3063 „
Animale vii	289 „

In total: 1163 mil. mărci

În același an Germania a exportat:

Materii prime în valoare de	1720 mil. mărci
Semifabricate	1159 „
Mărfuri fabricate	6642 „
Alimente	1362 „
Animale vii	7 „

In total: 10890 mil. mărci

Comerțul exterior al Germaniei se cifrează deci la mai mult de 22 miliarde. Ceace se întâmplă cu Germania este însă într-o măsură mai mică sau mai mare, cazul și cu celelalte țări moderne. Toate aceste țări produc unele pentru altele, se folosesc însă la rândul

lor în consum și producție la fiecare pas de produsele tuturor continentelor.

Cum s'ar putea trage în fața unui schimb atât de dezvoltat, o demarcațiune între economia unui popor și cea a altuia, cum s'ar putea vorbi de tot atâtea economii naționale cași cum ar exista regiuni economice complete, putând fi considerate pentru sine?

Schimbul internațional crescând nu-i desigur o constatare necunoscută celor cari susțin teza contrară. Dar aceștia consideră negoțul mondial ca un simplu schimb de „prisosuri“, menit să umple anumite „goluri“.

Dar cum se explică că Germania d. p. care e una din cele mai industriale țări din lume, desface cea mai mare parte a produselor sale în țările industriale și nu în cele producătoare de grâne? Anglia și Statele-Unite dețin fiecare o cotă mai mare de schimb cu Germania, decât cu Rusia agrară. Și ceace e mai curios, e faptul, că Germania exportează mașini, dar și aduce mașini din streinătate, trimite altora cărbuni, dar tot deodată și importează cărbuni. Același lucru se întâmplă și cu multe alte produse, cari figurează atât în tabelele de import cât și în cele de export.

Ce e cu Germania? Are „prisos“ de mașini, sau are „anumite goluri“.

În realitate există o extrem de complicată diviziune a muncii între țări, fiecare producând pentru toate celelalte. Atât hrana populației unui stat industrial, cât și îmbrăcămintea ei, atât pro-

ducția cât și consumul atârna de relațiile cu celelalte țări. Dacă i s'ar tăia legăturile cu piața mondială, aceasta ar duce la catastrofă.

România, chiar dacă ar ajunge la un grad de dezvoltare industrială asemănător Germaniei, și încă idealul „României închise“ n'ar fi realizat. Cași țările capitaliste din Apus, am atârna de importul celor mai deosebite mărfuri, de producția întregului glob, de care ne-ar lega nenumărate fire invizibile. Orice criză s'ar produce într'un punct oarecare a pământului, s'ar resimți și la noi. Recoltele Argentinei ar hotărî prețul pâinii noastre zilnice, o epizotie în Australia ar modifica prețul carnei. Hrana și îmbrăcămintea, producțiunea intensă sau șomajul în uzinele românești, ar atârna de puterea de cumpărare a țărilor care ar importa produsele noastre. Departe de-a ajunge la neatârna, am depinde de piața mondială, soarta noastră ar fi legată de vicisitudinile acesteia. Oricine își poate închipui ușor cât de departe am fi de realizarea mândrului postulat „prin noi înșine“. Pentru a ajunge la o Românie închisă, departe de a păși spre industrializare, ar trebui să ne întoarcem la gospodăria naturală a țaranului medieval. Cu cât vom înainta însă mai repede pe calea pe care au luat-o Anglia și Belgia, Germania și Statele-Unite, atât ne vom depărta de idealul dlui Vintilă Brătianu.

Samur

O cauză și două efecte contrare

Dece nu se dizolvă Consiliul orașului Cluj și dece pleacă prefectul Căluțiu

De luni de zile se vorbește, că consiliul comunal din Cluj, ales în mod legal și liber de cetățenii acestui oraș, va fi desființat, pentru că conducerea capitalei Ardealului nu este exclusiv în mâini guvernamentale. Vice-primarul Clujului, dl Vasile C. Osvadă — numit și altfel de Chemarea — a făcut în repetate rânduri naveta la București, intervenind cu toată greutatea sa de nou membru marcant al partidului averescan pentru dizolvarea consiliului orașenesc, în care a știut să se ategă ca membru mai puțin marcant al partidului național. În urma stăruințelor sale, s'au trimes nenumărați inspectori administrativi cu menirea să găsească în gestiunea consiliului motive de dizolvare.

Credem a ști, că în timpul din urmă s'a convins însuși ministrul de interne, că este mai bine să nu dizolve în mod ilegal, consiliul legal ales, pentru că în cazul dizolvării ar trebui să dea averescanului domn V. C. Osvadă un rol și mai hotărâtor, iar dl Goga este convins, că monstruoasele chefuri trase de veselul vice-primar al Clujului la București, nu l'ar prea indica pentru locul de primar.

Al doilea efect produs de aceeași cauză este apropiata schimbare a prefectului de Cluj.

Drept compensă pentru o îndelungată și fidelă cărdășie de partid dl Căluțiu — cu atâtea nume de desmierdare date de bucătarul fripturilor — a fost numit prefectul județului Cluj. În timpul alegerilor el a fost eficace sprijinit de cei doi Averescu-Machievelli: V. C. Osvadă și dr Găborei. Aceștia conduceau de fapt întreaga strategie electorală, delegând pe dl prefect să fie contactul cu poporul. Și cum obiceiul guvernamental te obligă să faci propagandă la mușți și prin cărciume, dl Căluțiu, un excelent cunosător al vinului, și-a făcut datoria cu vârf și îndesat.

Aceste merite electorale nu ar fi putut decât să întărească poziția dlui Căluțiu în partidul averescan, dacă nu ar fi ținut dsa să continue obiceiurile din

vremea alegerilor și în timpul vacanței petrecută la băile Felix.

Petrecherile frumoase și bachanatele prefectului de Cluj, costau zeci de mii de lei și au atras atenția dlui subsecretar Muzicescu, care a început să-i cânte muzica moralei și să-l înduplece, împreună cu prietenul prefectului și actualul ministru de interne, să prefere un post de notar public celui de prefect.

Tranzacția odată acceptată în urma forței argumentelor numerice, vom avea încurând un nou prefect la Cluj.

Recunoaștem bucuroși dlui O. Goga și Muzicescu, că în ambele cazuri arătate mai sus, s'au pus pe un punct de vedere de morală superioară, care nu poate decât să stârnească dorința de a se menținea — fie chiar și cu sacrificarea tuturor prietenilor — pe această înaltă treaptă.

Am avea totuși o dorință de exprimat: dl ministru Goga să ne trimită un prefect tot atât de puțin abuziv ca dl Căluțiu și care să fie un subiect tot așa de fecund pentru fripturile țărului nostru.

Pic.

Pentru Direcția Generală a poștelor

Dela apariția noastră ne vin returnări din diferite județe scrise de același mână.

Din Iulie au început să ne sosească gazete cu indicația „refuzată“ dela abonați cari și-au achitat abonamentul și dela abonați cari se plâng că nu primesc ziarul nostru.

Nu crede Direcția Generală a poștelor că aici este ceva putred?

Am tăcut. Am adunat dovezi și am organizat o rețea de informații pentru a ști cine poartă vina acestui nemai pomenit abuz și cine se prețază ca organ de execuție.

Dar încă tăcem. Atât că cerem Direcției Generale a Poștelor să caute și ea vinovați. Căci cei ce ne fură pe noi, mâine cine știe ce vor fura.

(Rugăm presa să reproducă acest aviz)

Răspuns domnului Nae Ionescu

Dintr'un capriciu al hazardului ne găsim spadă în spadă cu dl Nae Ionescu, îndemănatecul dialectician al ziarului „Cuvântul”. Invăluindu-ne într'un surâs de subtilă ironie, sprinterul logician al ziarului „Cuvântul” caută să petecească zdreanța neadevărurilor debitate cu impertinență îndrăzneală de dl Titus Enacovici. Lunecurile argumentării ca și dibăcia șerpuitoare a diversunii nu pot încununa însă cu aureola îndreptății gafa ziaristică făptuită cu un zăpăcit elan de directorul politic din strada Sărindar.

Dl Nae Ionescu, care ne-a cucerit simpatia prin seriozitatea pregătirii sale intelectuale oferă, într'un articol de fond, lămuriri pentru noi, „cei o sută”, deși ar fi putut să scrie fără nici o supărare a adevărului, pentru cei o mie.

În acest caz însă i-ar fi scăpat prin gaura penitei ironia, și ce nu face omul ca să vadă înflorind multicolor curcubeul răsului.

Strălucitul polemist scrie: „Ce spun, ce cred și ce gândesc cetitorii aceștia, care sunt într'un fel prietenii și colaboratorii noștri, ne interesează, deci, în cel mai înalt grad. Dar aceasta nu însemnează, că ne-am simți sclavii unora dintre ei. Este natural, că nu tot ce scriem noi aci să fie pe placul tuturor cetitorilor. Neînțelegerile dintre noi și unii dintre ei sunt, deci, inevitabile. În asemenea împrejurări însă nu avem decât o singură metodă de control: cine s'a schimbat? Noi sau nemulțumiții? Iată criteriul infailibil. Dacă ne-am schimbat noi, suntem evident în vină, dar dacă nu, ce aveți a ne reproșa?”

Suntem perfect de acord cu distinsul nostru adversar de credință, și de ce să ascundem, ne-a emoționat această francă spovedanie, mărturia în graiu a unui curaj intelectual. Să păstrezi independența intelectuală, când interdependența intereselor crește pe zi ce trece, să afirmi răspicat adevărul, să strigi convingerea ta în urechile tuturor aceluia, cari te vor lapida cu indiferență și ignoranță, să rostesti credința ta în auzul tuturor aceluia, cari te vor pietrua cu indignarea lor, nu este o rară, frumoasă și clasică virtute? Independența gândirii este doar însăși rațiunea existenței ei. Să-ți manifestezi cu strălucire opiniile, când cititorul de bulevard cere să te cobori la nivelul gustului său, sau când cetățeanul se burlănuiește, dacă nu ești monogramul gândirii sale, să-ți păstrezi neatârnată, când preștimata doamna Plutocrația îți poruncește cu glas auriu: să măi taci, să aperi anumite interese, să justifici anumite fapte desonorante, cine să tăgăduiască că este cea mai înaltă virtute pe care o poate avea un intelectual de caracter?

Dar dacă curajul acesta al adevărului are toată adeziunea sufletului nostru, dacă noi înșine ne lansăm credințele împotriva tuturor obstacolelor și nemerniciilor guvernamentale, nu ne poate pretinde nimeni să înghițim ha-

pul neadevărurilor pătimase în poleiala strălucită a „Cuvântului”.

Cine s'a schimbat? De sigur, nu noi. Ne-ar fi foarte ușor să recurgem la operația coloanelor paralele, ne-ar fi ușor să arătăm cu degetul arătător zigzagurile „Cuvântului”, dar asemenea ieftine succese nu ne tentează.

Niciodată noi, aceștia dela „Chemarea” nu v'am întrebat „cu cât v'a plătit Goga”, dar ne îngăduim să cerem totdeauna o critică obiectivă, desinteresată, fără alt stimulente decât cel al interesului general. Critica desinteresată, care nu răsare din punga unui interes individual, este totdeauna un punct de orientare pe seama adversarului, care n'are decât o singură dorință, un singur gând, o singură durere: țara cu oamenii ei nefericiți.

Dl Iuliu Maniu este pilda sacrificiului în carne și oase, exemplul viu al bărbatului de Stat, care poate greși în lucruri mărunte, dar în problemele mari și vitale ale neamului, n'a greșit — E o axiomă curentă aceasta, un mit dacă vreți, care se adăpostește plină de nădejde sub tavanul de grinzi al cătunelor rurale din Ardeal.

Dl Iuliu Maniu este „lipsit total de calități”, „nu reprezintă cel puțin o voință și un caracter”, „sintetizează impotența în realizare” și e „caracterizat de o completă impotență celebră”, cum afișează hilarant censozul competențelor?

Intransigența luminoasă a șefului partidului național-țărănesc din timpul conflagrației universale, când împotriva tuturor amenințărilor și tuturor sforțărilor lui Tisza, a declarat de repetate ori cercurilor diriguitorie din monarhia pajurei cu două capete, că refuză să dea o declarație de însuflețire a soldaților români ardeleni și că nu va influența cu nimic intrarea României Mici în războiul alături de Puterile Centrale, această intuiție limpede și precisă a configurației realităților mondiale este expresia unei „șiretenii”? Dar dacă directorul politic al ziarului „Cuvântul” ar cunoaște numai activitatea de o revoluționară îndrăzneală a dlui Iuliu Maniu la Viena, nu s'ar fi încumetat să scrie acele rânduri de o șugubeală seriozitate, pe cari le-a scos din buzunarul vestei sale plină de surprize grafice. Căci aici, în Ardeal și vrăbiile cunosc atitudinea „umilului meșter potcovar”, cel „lipsit de caracter”, care, în timpul când Tisza îl asalta cu tratative, a declarat dlui Voicu Nițescu:

— Dacă dumneata vei scăpa din acest război, spune la toată lumea, că nici sub spânzurătoare n'am putut să fac acele declarații cari mi s'au cerut”. Nu, nu, domnule Ionescu, dl Maniu nu este „tabu” și nu e nici papa dela Roma. E bine însă să se știe, că tirajul unei gazete nu poate prefăce neadevărul în adevăr. Iar noi vom sta în gardă ori decăteori cărciumari ai vorbelor vreau să îmbete cititorii cu cerneală.

Sever Stoica

Marele pericol?

Echivocurile ziarului „Cuvântul” dirijate de un partid politic, contra tuturor celorlalte partide politice din țară, deși nu din „odioasă” oficină constanținească, sunt cu mult mai bătătoare la ochi, decât să le poți clasa la rubrica — neobservări — sunt temerare, sunt efectul obsesei politice, sunt o notă permanentă a timpurilor vechi, reeditate în actualități.

Acest ziar într'un număr recent din 6 Oct. prezintă pe dl Maniu ca un pericol în fruntea unui partid politic cu ramificații în întreaga Românie.

Ar fi un caraghioslăc să intrăm în polemici cu dl T. Enacovici asupra inteligenței, culturii dlui Iuliu Maniu în urma unor fraze scăpate desigur în mod involuntar și neserios în acel articol de fond. Noi știm, că nu dl Enacovici e de vină pentru acest articol lipsit de bun gust, ci suflerul. Erau timpuri, când suflerul șoptea altfel. . .

Este interesant însă acest articol precum și motto-ul dlui Iorga, cum pervertesc anumite atitudini demne de admirat, acte de eroism, — căci este cu drept cuvânt, eroism să treci peste persoana ta în favorul altuia, să faci un înălțător sacrificiu moral, jertfindu-te pe tine, — calități inerente unui om politic, căci credem, dacă te poți stăpâni pe tine, cu dreptate și iubire vei putea stăpâni pe alții.

Dar se prezintă aceste acte și atitudini de o sculptură morală daco-română demnă de admirat, ca „insuficiență și impotență” „în obscură muncă de intrigi” „și în dibace prefăcătorie

târâtoare” etc. dovedește mai presus de orice, că dnii cari iscălesc acele rânduri nu cunosc o estetică morală, unde nu există chiul, afacere și gânduri ascunse.

Dl Maniu de nenumărate ori a dat dovadă de astfel de acte de eroism, — până când alții nu dau voie ca cineva, cel puțin să egaleze orgoliosul „eu” al lor și pretind închinare. Aceste gesturi despotice azi sunt un grotesc, o reminiscență medievală.

Partidul țărănesc pretinde șefia dlui Maniu, — naționaliștii au aceiaș dorință —, că dl Enacovici nu e de aceeaș părere nu ne importă.

În ce constă însă marele „pericol” prin care s'ar fănti alarmarea opiniei publice? Două puternice partide populare s'au contopit, — deși între împrejurări normale aceste două trebuiau să formeze guvernele sănătoase de rotație —, ca protest în contra guvernărilor fără pricepere și suflet, ca în ora 11 să pună la dispoziția țării un admirabil instrument de guvernare, care este în asentimentul tuturor și iubit de toți!

Acesta e pericolul?! Da, e pericol! Dar nu pentru țară, ci pentru aceia, cari abuzând și siluind voința națională de 7 ani de zile au îngrămădit păcate peste păcate!

Mentalitatea ciudată și răutăcioasă ce apare din acel articol ne scutește de a ne ocupa mai mult de această chestiune și încheiem și noi: Titanul poate fi incomod, dar cel adevărat se impune?

Dr Emil Pop

Pe marginea interviului dlui Manoilescu

Chestiunea care preocupă azi toată lumea dela noi este aflarea mijloacelor de ameliorarea a crizei financiare. Această ameliorare guvernul de azi o vede în realizarea unui împrumut extern considerabil. Acest împrumut dorește a-l contracta cât mai curând, urmând să-l întrebuițeze exclusiv pentru mărirea capitalului în circulație — care față de capitalul investit este ne măsurat mai mic. În acest fel crede guvernul, că s'ar putea pune stavilă afluenței capitalului străin în industria privată, așa că astfel ar urma să se mențină și pe mai departe măsurile coercitive de intrare a capitalului străin prin intermediu privat.

Privitor la industrializarea țării respective mecanizarea ei, deși recunoaște necesitatea de a o protejui cât mai mult în mersul ei evolutiv, totuși este nevoit să considere ca bază a productivității tot agricultura pe care o supune unui regim special de favorizare.

Deoarece întreg pulsul economic al unei țări este concretizat în tariful vamal respective legea vamală, pe cari se bazează toate operațiunile cu caracter economic dl Manoilescu a luat în studii revizuirea tarifului vamal cât și Legile vamale existente. În vederea acestora guvernul actual va începe în curând pertractările pentru stabilirea contractelor comerciale pe baza noului tarif, pentru a scuti industria de eventuale mari sacrificii.

Privitor la impozite dl subsecretar de Stat — n'a putut să promită o revizuire a lor. Se va strădui în schimb ca dările să fie impuse în proporție cu puterea de rezistență a fiecăruia, și să fie percepute, fără vexațiuni inutile și mult păgubitoare. Impozitul pe cifra de afaceri — unde se fac cele mai multe abuzuri dăunătoare pentru comercianți, ba chiar și pentru fisc — v'a fi șters respective înlocuit cu un alt gen de dare.

Schițând pe scurt programul economic al guvernului voi face câteva reflexiuni.

E un pas important în privința normalizării vieții economice stabilirea unui tarif vamal nou, adaptat noii configurații geografice și economice. Supunerea lui Corpurilor Legiuitoare este o evoluție. Știind cum se fac lucrările — graba mare cu care să compun, deja promit mari greșeli. Industria țării deci vor trebui se urmărească de aproape toate lucrările, intervenind cu toată vigoare organizațiilor lor, acolo unde vor înregistra greșeli, omisiuni, cari periclitează interese de Stat sau economice, făcând imediate propuneri practice și corăspunzătoare. Urgența acestora este impusă prin faptul, că materialul pregătit de către comisiunile vamale va fi revizuit între 1—10 Octomvrie de către dl subsecretar de Stat al finanțelor — iar între 10—20 de către comisiunea economică superioară a guvernului și apoi supuse Corpurilor Legiuitoare.

Pentru discuțiunile, cari privesc contractul comercial, trebuiesc adunate în mod temeinic toate datele, cari au o influență pozitivă ori negativă asupra industriei indigene.

Fiecare întreprindere ar trebui să pregătească — și să dea cantitatea necesar producției și consumului ei apoi cari sunt acele țări, cari dispun de o industrie similară înfloritoare în branșa, care interesează întreprinderea, deoarece acele întreprinderi din Streinătate, vor pretinde avantajii ori condiții favorabile la import cu ocazia discuției contractului comercial. Cu aceasta în legătură va trebui să insiste mai ales marea industrie, ca noul tarif pe C. F. R. să fie revizuit deoarece conține greșeli în unele locuri atât de mari, că devin chiar ridicole și inexplicabile.

Ridicarea procentuală a tarifului vamal iarăș va produce un vai de scumpire — iar Statul în acelaș timp lasă pe slujbașii săi să înfrunte aceleași mizerii de trai iar pe comercianții fără de nici un control în stabilirea prețurilor de vânzare.

Hafieganu Simion

Congresul Magyar-párt-ului

La Gheorgheni s'a ținut în 10 Oct. congresul lui Magyar-párt. Cei ce au cerut cu zgomot democratizarea și au amenințat pentru cazul contrar cu spargerea partidului, s'au mulțumit în cele din urmă cu unele succese de formă: au fost aleși cei mai mulți dintre „opozanții democrați” în comitetul executiv al partidului, dar conducerea efectivă (consiliul prezidial) a rămas tot în aceleași mâni puțin democratice.

Și dacă înblânzirea „democraților” va dovedi încă odată că Magyar-párt persistă în sistemul său de politică oportunistă și sfidătoare față de na-

țiunea românească, dominantă, ea va compromite prin asta în România cât și în țările străine și pe acei conducători maghiari care promiteau o eră nouă în cuibul magnaților.

Un alt eveniment, pe care trebuie să-l relevăm, este participarea la congresul din Gheorgheni a maghiarilor din București precum și a ciangailor din Moldova și Bucovina. Acest front unic al maghiarimei din România este și el opera „naționalismului în marș” al dlui O. Goga și aplicat atât de practic în timpul alegerilor.

J. B.

Situația politică

De șase ani cere opinia publică concentrarea partidelor democratice. De șase ani Regele a cerut această concentrare. La dorința expresă a M. S. a fuziunii partidului național cu partidul dlui Iorga și Argetoianu. Cu ocazia schimbării de guvern, Regele a cerut o listă de guvern compusă din partidele de opoziție. Partidele au făcut tot ce au putut pentru a îndestula pe M. S., dar Regele nu a împlinit tot ce a lăsat să se întrevadă, că va face dacă se realizează concentrarea.

Se spune în multe cercuri, că Regele nu ar simpatiza cu partidul țărănesc, și de aceea mai curând ar admite situația, prin care să-l distrugă. Nu putem crede aceste șoapte interesate, pentru că în cazul când ar fi adevărate, ar însemna că Regele este însuși în contra poporului său.

Admitem, că M. S. nu a simpatizat cu programul unei lupte de clasă etc., dar tocmai prin fuziunea celor două partide s'au înlăturat toate punctele neliniștitoare, și s'a elaborat un program de muncă și de guvernare propriu intereselor naționale.

Încă nu s'a ratificat fuziunea și aveam deja de înregistrat unele secesiuni: Dl N. Iorga declară de nule hotărârile congresului din motive de formă: cauza fiind o jignire personală. Dl N. Iorga a așteptat să fie el declarat șeful noului partid fuzionat. Nu discutăm aici dacă așteptările au fost îndreptățite sau nu; nu este în căderea noastră să judecăm o situație la care nu am contribuit, dar constatăm, că marea majoritate a membrilor celor două partide nu l'au voit pe dl N. Iorga de președinte. Îndreptățită această părere sau nu, ea s'a făcut și dl Iorga a preferit să-și caute o platformă formală de retragere, decât să se supue unei hotărâri a membrilor de partid.

În orice caz noi tinerii, dornici de cultură adevărat românească regretăm adânc că noul partid va fi lipsit de lumina călăuzitoare a marelui apostol cultural.

Al doilea, care părăsește partidul fuzionat și pe dl Iorga, în același timp, este dl C. Argetoianu. Cum însuși spune a fost informat despre cursul tratativei și le-a aprobat; a aprobat și programul agrar al noului partid, și acum totuși iasă, după ce votase în delegația permanentă pentru fuziune. Dece? Pentru că nu-și vedea asigurată locul de șef al partidului în vechiul Regat și eventual nici acei de vicepreședinte al noului partid.

Vedem deci două secesiuni, făcute din jignire personală. Doi oameni foarte valoroși nu acceptă fuziunea, pe care în repetate rânduri au cerut-o în scris și cu vorba; nu acceptă principiul din interese personale; și vor lupta în contra principiilor propovăduite de ei până eri, din cauza neîmplinirii orgoliului personal.

Acestea sunt pilde pentru îndreptarea vieții noastre publice?

Care este rolul oamenilor politici? Să fie ei supuși unor principii, sau partidul, fără principii, să fie supus intereselor lor personale?

Ce sunt partidele politice? Grupări pentru a servi ambițiile personale ale șefilor? Sau sunt șefii chemați să servească interesele partidelor?

Iată câteva întrebări, pe care trebuie să și-le puie fiecare om, care raționează, și după cum își va fi găsit răspunsurile așa va judeca și evenimentele produse cu ocazia fuziunii.

Congresele din 10 Oct. au votat nașterea noului partid național-țărănesc cu unanimitate și într-o atmosferă de mare entuziasm. S'a regretat pierderea unor prea valoroși conducători și s'a evidențiat bucuria nespuse de mare că forțele producătoare din țara aceasta și-au dat mâinile pentru a munci cu trudă și cinste la ameliorarea celor rele din iubita patrie. Nu prin distrugere voește noul partid să creeze! Nu urmează pilda nefastă a celor ce în adevăr sunt slabi. Convingerea adâncă că toate brațele românești laolaltă nu pot fi suficiente pentru a umplea granițele largi cu adevărată viață, și cu adevărată viață românească, va călăuzi noul partid, pe al doilea partid de guvernământ.

Presa întregă recunoaște importanța fuziunii, și faptul că s'a creat al doilea partid care va putea conduce nava țării. Ziarele obiective o recunosc calm sau prin exprimarea satisfacției și a bucuriei, iar puținele ziare ale partidelor opuse subliniază marea importanță a fuziunii prin focul furibund și ridicol ce l'au deschis în contra forțelor unite.

Dar evenimentul istoric va avea și un cald răsunet în străinătate, unde se așteaptă de mult această concentrare democratică.

Toți acei cari doresc să contribuie la întărirea internă și mărirea prestigiului extern al țării noastre, vor contribui nu cu ambițiile, ci cu umerii și brațele dornice de muncă, la realizarea programului constructiv.

Aelit

Leul buclucaș

Am avut un ministru de finanțe, care urmărea o politică de revalorizare (de creștere) a leului, pe Vintilă Brătianu — dar moneda noastră a scăzut mereu în timpul guvernării sale.

A urmat un guvern, care avea păreri împărțite: ministrul de finanțe, dl Lapedatu, era contra revalorizării și încerca stabilizarea, tocmai într'un timp când leul o lua razna la vale, fără a-l putea opri. Subsecretarul dela finanțe, dl Manoilescu și ministrul agriculturii Garoflid sunt pentru devalorizarea (descreșterea) leului, dar leul a apucat să urce încet și sigur, fără să se sinchisească de dorințele și competențele miniștrilor noștri. Ce tragedie!

Ce forțe, ce competențe determină deci urcarea și scăderea leului dacă nu competențele guvernului nostru? Liberalii ar răspunde: forțe oculte, potrivnice intereselor noastre naționale. Avereșcanii ar zice: încrederea de care se bucură guvernul actual în străinătate

face să se urce leul; și una și alta este o pură închipuire.

În realitate este un joc de bursă a cumpărătorilor de cereale, cari au scăzut în fiecare an primăvara leul pentru a-l cumpăra cât mai ieftin, urcându-l pe urmă vara cât de sus pentru a cumpăra ieftin cerealele.

Și competențele noastre financiare nu au nici un remediu în contra acestui joc, care scumpește viața în fiecare an cu 20—40%. Jocul valutei este azi o fatalitate, și a răsturnat toate regulile economice și financiare din trecut.

Totuș dacă 30% din oamenii noștri politici ar face mai puțină politică pură și s'ar interesa și de problemele economice și financiare, credem, că nu s'ar comite așa multe greșeli grave, și în orice caz nu s'ar pune în aplicare urcări de tarife la c. f. nestudiate, cari scumpeșc peste măsură traiul.

A. Trotuș

„Chemarea“ în Munții Apuseni

Ce a fost „Chemarea“ în timpurile de nesiguranță, când necunoscutul îndurera inimile bunilor patrioți, cari iubesc țara mai mult, decât pe ei înșiși, când mirosul fripturii întuneca mințile și zdrobea cele mai ideale sentimente de patriotism ne-o spune un prieten, care nu face politică, dar este pătruns de o adevărată iubire de neam pentru care și-a jertfit tot ce avea mai drag. Iată ce ne spune acest om desinteresat în cauză.

„În acelea timpuri de schimbare de guvern, când totul plutea în nesiguranță și sufletele șovăelnice sufereau chinuri tantalice în urma epuizărilor materiale, mirosului fripturii, când zăpăceala generală pune în circulație cele mai absurde șvonuri, cari aveau efect de a clătina aceste suflete, „Chemarea“ celor un pumn de țieri din Cluj a început a împrăști prin lozincele-i clare și țvorâte din un idealism negura zăpăcelii ce ne apăsa.

Când s'a cetit manifestul lumea par'că a respirat mai ușor, l's'a născut încrederea; punctele clare zvărlite în zeci de mii de exemplare străbăteau întreaga Românie și a ajuns până în tainicele cătune ale Munților Apuseni, unde poporul cel mai martir al tuturor martilor și vitregul tuturor timpurilor aștepta glasul de foc, glasul de avânt, glasul dreptății.

Infrigurații, blajini Moți, eroii tuturor timpurilor, setoși după dreptate cereau dela noi intelectualii „Chemarea“ și ascunzând-o în sânul lor, unde bătea inima eroismului dacic, furau în tainicul munților în crunțași razasenină a zilei de mâine.

Cuvântul perspicace a Chemăriștilor a cucerit oamenii dârji și neîncredători, chiar, că era spus fără multă mesteugărie de stil, era bucată din sufletul tineresc idealist vărsat în coloane de tipar.

Și „Chemarea“ umbla din mână în mână, câte un număr făcea ocolul satelor moștești până ce tiparul se spălăcea, nemai putându-se cetti.

Jandarmii aveau ordine speciale pentru împedecarea răspândirii manifestului și ziarului „Chemarea“ și mulți țărani au fost bătuți pentru-că, vezi Doamne, citeau și ei“.

Am ținut necesar să așternem pe hârtie această mărturie pretioasă a unui om cinstit, căci oricum față de greutățile ce se pun în calea mișcării noastre din partea autorităților, de o parte simțim o satisfacție morală, care nu se poate egala cu nici o sumă de bani, iar de alta parte învederează, că sufletul, care izbucnește în flacări în aceste coloane, nu este manifestare izolată, căci același suflet curat se desprinde și din ecoul acestei mărturisiri.

Aceasta ne dă o nouă putere, ca steagul ce l'qm ridicat să-l ducem înainte cu vigoarea inerentă tinereții și după datina veche a strămoșilor să-l păzim neîntinat.

Delabrad.

FRIPTURI

DI Goldis intră în partidul național-țărănesc

Scrisoarea adresată dlui Iuliu Maniu — Dispariția fripturismului ardelean.

În urma proclamării fuziunii național-țărăniște dl Vasile Goldis, ministrul de culte în cabinetul dlui gen. Averescu a adresat în numele său și al dlui Ion

Lăpădatu, ministru de Finanțe în acel cabinet, următoarea scrisoare:

Domnului,

Iuliu Maniu

președintele partidului național-țărănesc

București

Hotel Athenee Palace

Iubite Prietene!

Am cetit cu nespuse bucurie rapoartele ziarelor despre înlăturarea marelui act istoric, desăvârșit sub presidenția Ta Duminică. S'a împlinit astfel un vis scump al vieții mele, s'a realizat una dintre principalele străduințe ale mele, pentru care m'am luptat atât de insistent în ultimii ani.

Aflând încă de astăvară de anumite încercări puse la cale pentru înlăturarea fuziunii, îți mărturisesc sincer, că n'am crezut în izbânda acestor nizuinți. Experiența trecutului m'a făcut pesimist. Știam și știu, — mai ales eu pot să știu, — ce înseamnă intrigi liberale, cari mereu s'au pus deacurmezișul în calea acestei fuziuni. Mai știam însă, că în partidul național de sub șefia Ta se găsește dl Nicolae Iorga și dl Argetoianu, asupra cărora am fost întotdeauna de părere, că vor fi în cele din urmă obstacol de neînving în fața oricărei uniri cu partidul țărănesc.

În toamna anului 1924 am adresat un memoriu în care am obiecționat în special reprimirea prietenilor tăi tachisti, adecă gruparea lui Stelian Popescu. Am obiecționat apoi denunțarea fuziunii. Niciodată n'am recunoscut șefia dlui Iorga. Am fost împotriva fuziunii cu dl Argetoianu. În ajunul crizei din Martie și-am declarat solemn, că în cazul fuziunii cu partidul țărănesc merg cu voi chiar în opoziție.

Acum îmi văd toate dorințele mele împlinite. Gruparea tachistă alui Stelian Popescu a părăsit partidul, dl Iorga și dl Argetoianu deasemenea. Fuziunea cu partidul țărănesc s'a înlăturat.

Dar înafară de asta a eșuat încercarea mea de a îmbunătăți soarta Ardealului prin colaborarea cu guvernul Averescu. Eu nu eram numai fripturist, cum ați crezut voi, n'am fost și nu sunt unealta liberalilor. Am urmărit un ideal politic. Iată-l ajuns.

Nu mi-a mai rămas alta decât să trag consecințele, fiindcă sunt om de caracter.

Cu ziua de astăzi am demisionat din guvern. Și totdeodată am declarat desființat partidul meu, rugându-te să ne primești în noul partid național-țărănesc cu aceeași căldură și sinceritate cu care noi ne apropiem de voi.

Al Tău devotat prieten

Vasile Goldis.

Nota redacției. Am așteptat această scrisoare și bănuim, că agenția Rador a și primit-o în cursul zilei de azi, dar s'a jenet să o comunice ziarelor. Colaboratorul nostru, dl Hamlet însă s'a grăbit să ne comunice această scrisoare pentru care i-a toată răspunderea.

Domnule Director,

Protestăm din rărunchiu noștri și jurăm pe barba cinstită a lui Lupaș, ministrul dactilografelor dela București, de unde răsare soarele pentru românism și friptura pentru patrioți, că l-am condamna cu o voroavă măcar pe dl Silviu Dragomir, carele nu este fripturist, întrucât ghegeneralu nu l'a îmbiat cu friptură, ci când s'a însurat, dl Goldis i-a donăluit mobile. Așadar, vă rugăm în interesul adevărului să-l numiți așa cum l'a botezat Goldis, când l'a stropit cu apă, via și felicitări: Silviu Mobilomir.

Cu adevărată stimă:

Eugen Sina-Goga, autor de cărți de bucate, premiat cu cununa bucatăreselor amorezate

Exp. E. G. Fripturiă Str. Furcuța 3